

CO POLACY MYŚLĄ O DEMOKRACJI NA BIAŁORUSI?

Warszawa, marzec 2011

Przygotowanie: Paweł Ogrodziński, Mariusz Toniszewski

KIEDY?

W dniach 04.03 – 07.03. 2011 Instytut SMG/KRC Millward Brown Company przeprowadził sondaż typu OMNIBUS obejmujący ogólnopolską reprezentatywną próbę Polaków.

KTO?

Sondaż zrealizowano na losowej, dobieranej z operatu PESEL, N = 1001 osobowej próbie Polaków w wieku 15-75 lat.

BŁĄD POMIARU

Błąd pomiaru dla próby N = 1001 wynosi +/- 3.13%

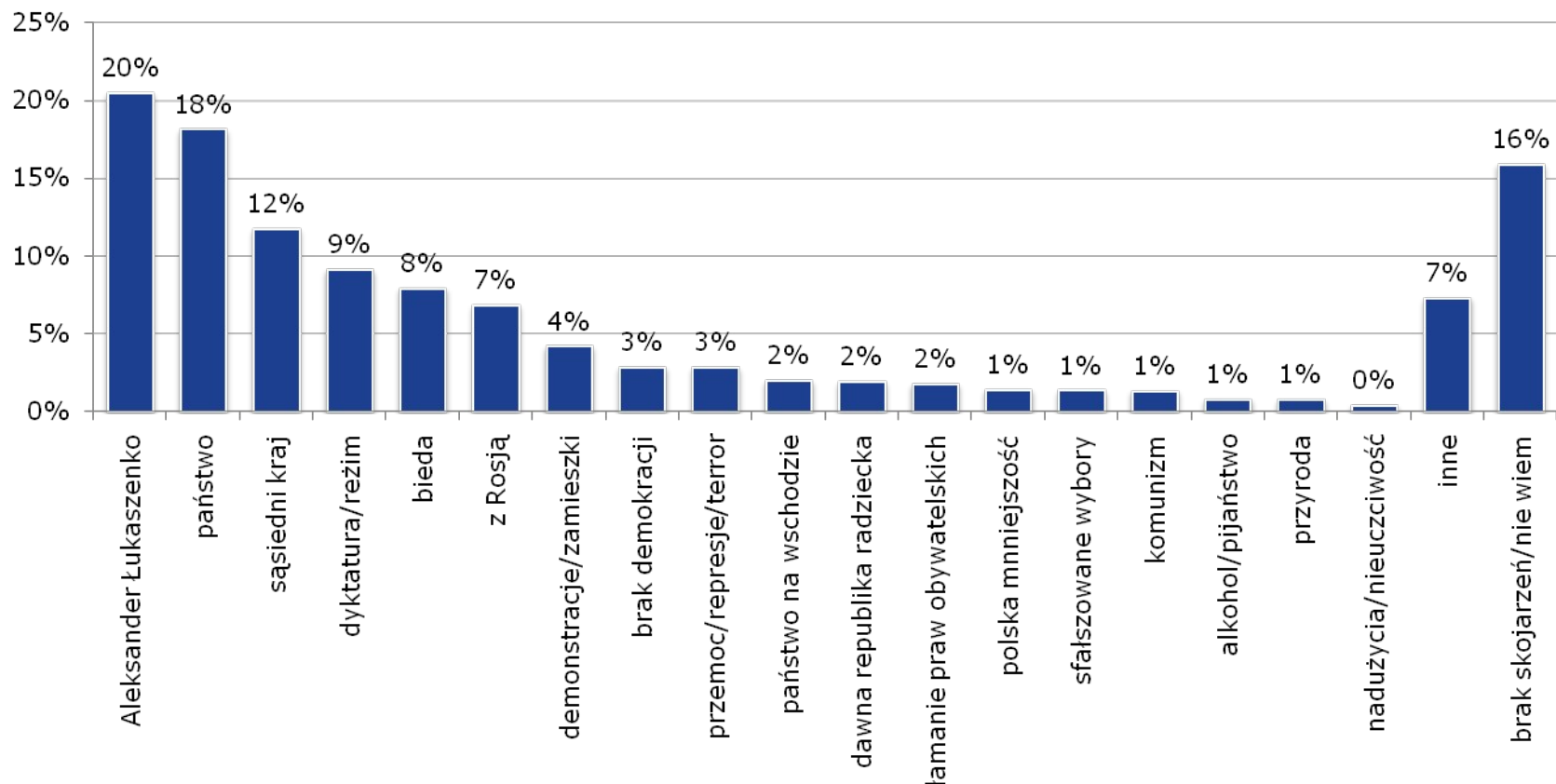
**1. SKOJARZENIA Z
BIAŁORUSIĄ**

**2. ZNAJOMOŚĆ
OSTATNICH WYDARZEŃ**

**3. STOSUNEK DO
SANKCJI**

... ➔

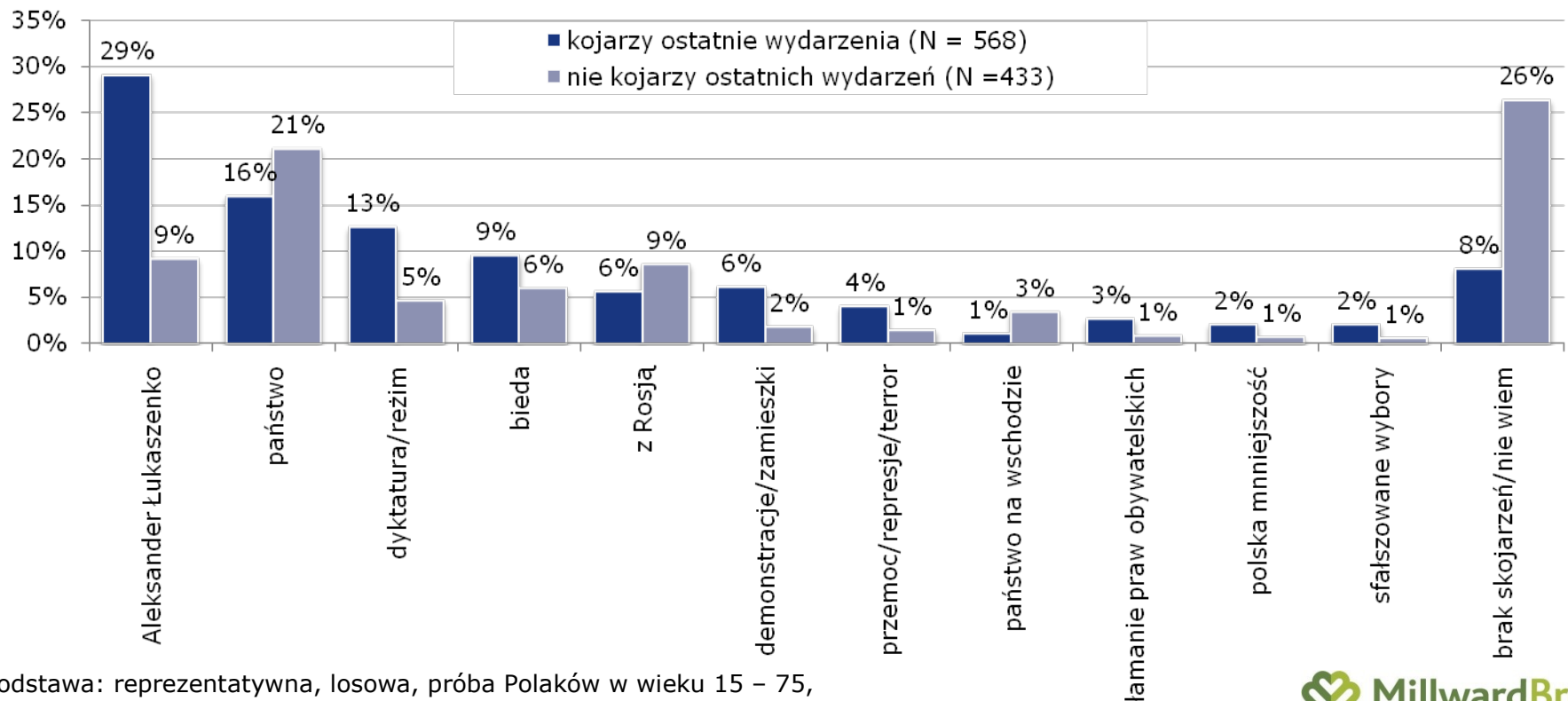
Z czym kojarzy się Białoruś? ...

W skojarzeniach spontanicznych Polaków na temat Białorusi (Pyt. Proszę powiedzieć z czym kojarzy się P. Białoruś? Proszę powiedzieć wszystkie skojarzenia jakie przychodzą P. do głowy.) **dominuje w pierwszej kolejności odwołanie mające charakter emocjonalny; albo wartościujący(negatywny) ⇒ Aleksander Łukaszenko, albo ambiwalentny ⇒ państwo, sąsiedni kraj.** W drugiej kolejności pojawiają się skojarzenia odwołujące się do oceny ⇒ dyktatura/reżim, bądź oceny warunków życia ⇒ bieda, czy położenia geopolitycznego ⇒ Rosja.

Z czym kojarzy się Białoruś? ...

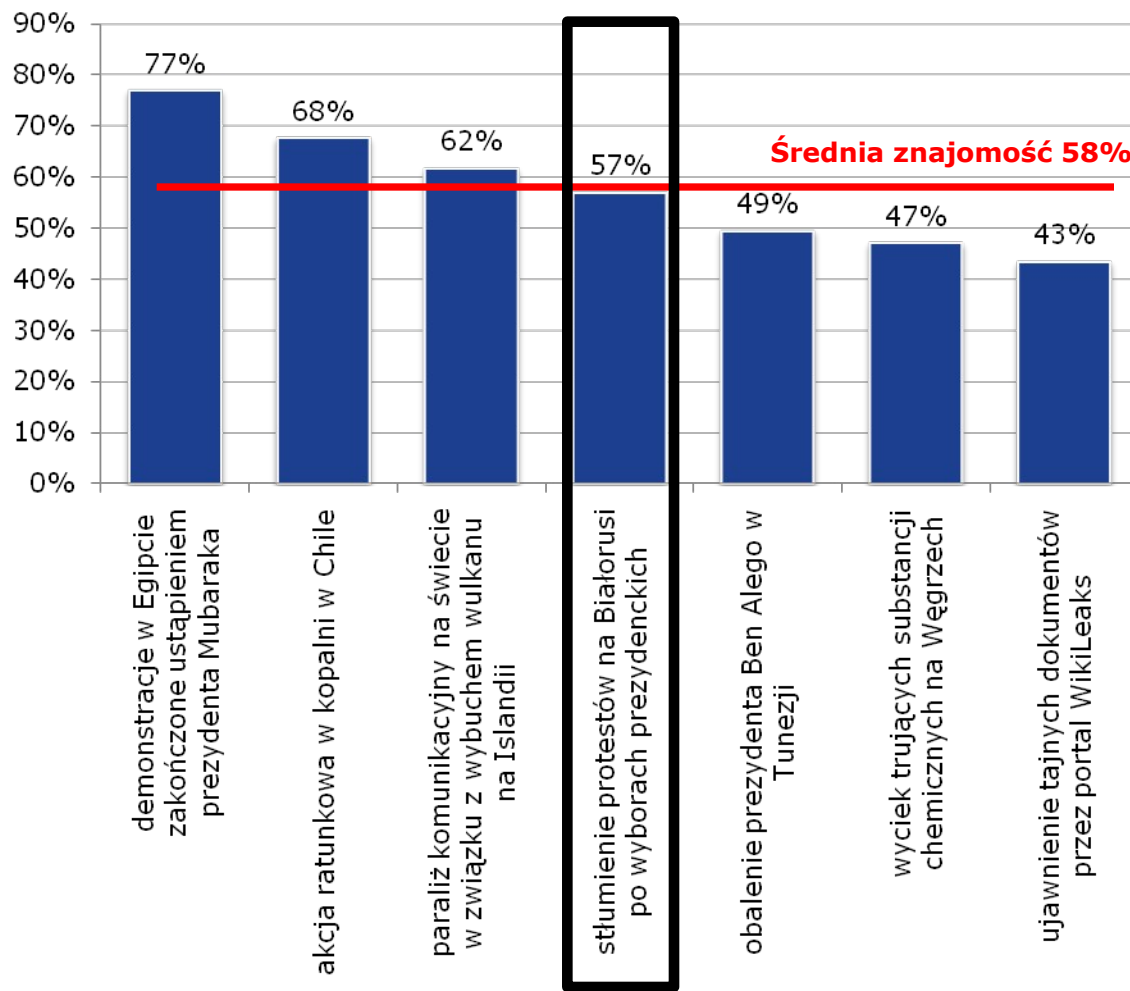
Wartościujący charakter skojarzeń ma związek z wiedzą na temat aktualnych warunków funkcjonowania państwa Białoruś. I tak, odwołanie się do Łukaszenki w zdecydowanym większym stopniu charakteryzuje osoby, które kojarzą ostatnie wydarzenia na Białorusi (stłumienie protestów). Podobną zależność obserwujemy dla przypisywania skojarzeń związanych z dyktaturą/reżimem; biedą, demonstracjami/zamieszkami; przemocą/represjami/terrorem; łamaniem praw obywatelskich oraz sfałszowanych wyborów. Osoby nie znające ostatnich wydarzeń na Białorusi w większym stopniu generują skojarzenia neutralne, związane z położeniem geograficznym ⇒ państwo; Rosja; państwo na wschodzie, bądź też w ogóle nie mają żadnych skojarzeń.

O jakich wydarzeniach ze świata słyszeli Polacy? ...

W pytaniu poprosiliśmy respondentów o wskazanie spośród listy 7 wydarzeń, te o których słyszeli.

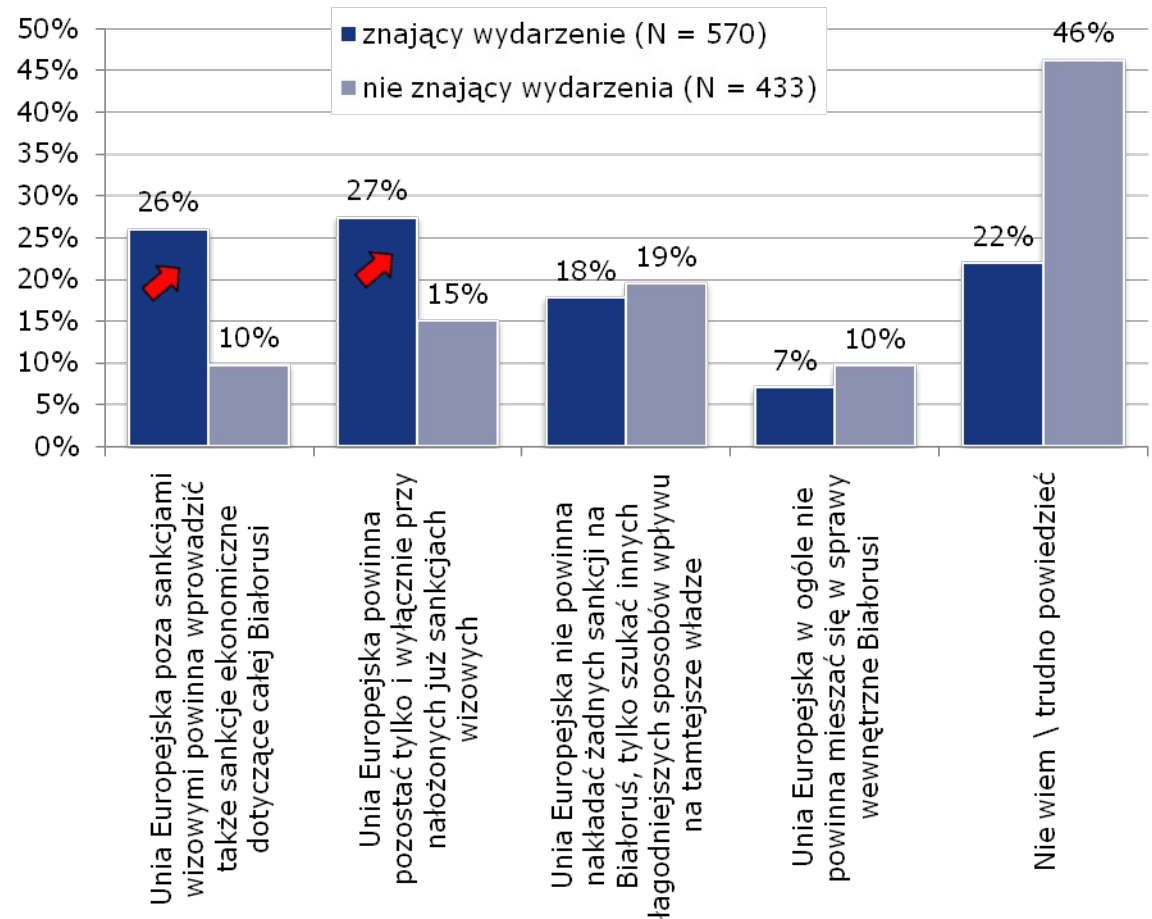
Okazuje się, że o stłumieniu protestów na Białorusi po ostatnich wyborach prezydenckich słyszało 57% Polaków. Czy to dużo, czy mało? Wydaje się, że dużo, gdyż biorąc pod uwagę dynamikę zdarzeń w ostatnim okresie (państwa północnej Afryki), odsetek świadomych wydarzeń na Białorusi ustępuje kojarzeniu wydarzeń z Egiptu, oraz dwóch wydarzeń silnie komentowanych w mediach światowych – udanej akcji ratunkowej w Chile oraz paralżowi komunikacyjnemu związanego z wybuchem wulkanu na Islandii.

Sankcje wobec Białorusi ...

W związku ze stłumieniem protestów na Białorusi jakiego typu sankcje powinna zastosować Unia Europejska? ...

Zestawiliśmy odpowiedzi osób, które słyszały o ostatnich wydarzeniach na Białorusi związanych ze stłumieniem protestów mieszkańców tego kraju. Wśród deklarujących znajomość tych wydarzeń przeważają zwolennicy sankcji ⇒ 53% do 25%, przy 22% nie mających zdania. Warto zauważyć, że w grupie tej odsetek zwolenników utrzymania dotychczas nałożonych sankcji (wizowe dla kilkudziesięciu prominentnych urzędników państwowych) oraz rozszerzenia ich na ekonomiczne jest bardzo zbliżony (różnica zaledwie 1 punktu procentowego), podczas gdy wśród nie kojarzących tego wydarzenia przeważają zwolennicy łagodniejszej formy sankcji.

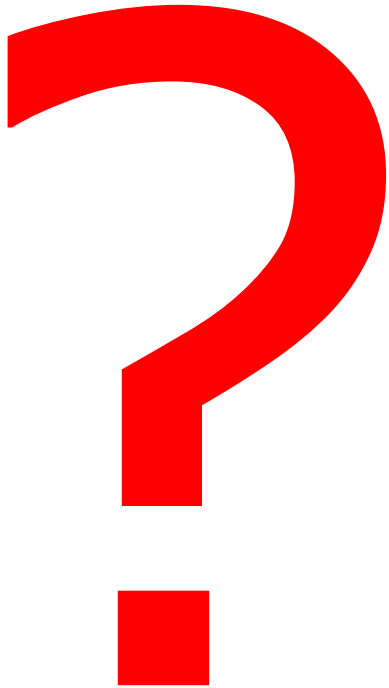
1. USTROJU BIAŁORUSI

**2. ALEKSANDRZE
ŁAUKASZENCE**

**3.
DAŻENIACH/PRZYSZŁOŚCI
BIAŁORUSINÓW**

4. POSTAWACH POLAKÓW

... →

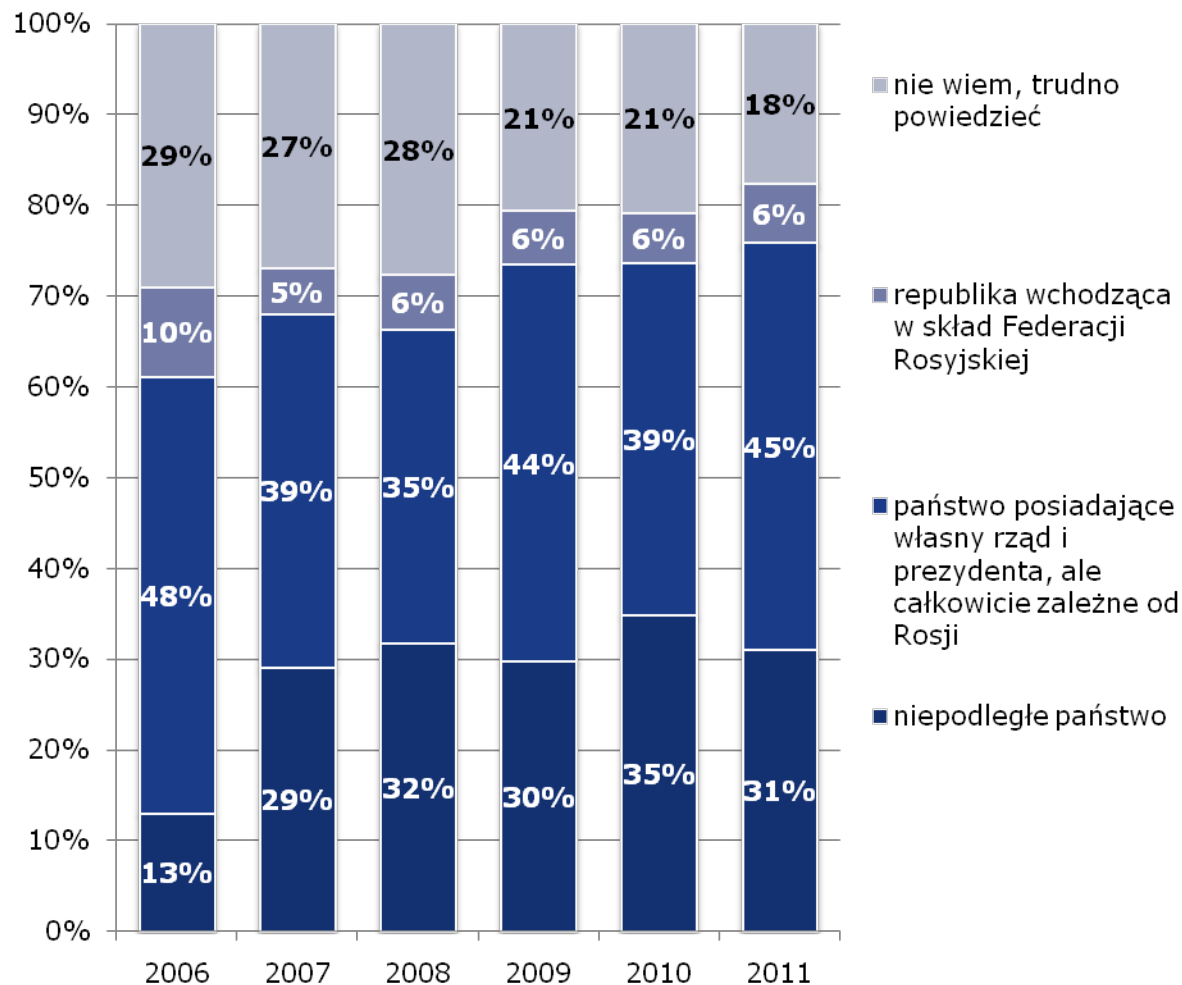

Ustrój Białorusi (1)

Proszę powiedzieć, czy Białoruś, to...?

W pytaniu tym respondentom daliśmy do wyboru zarówno odpowiedź opisującą stan prawny (niepodległe państwo), jak i taką, która opisuje faktyczną sytuację Białorusi w kontaktach z Rosją.

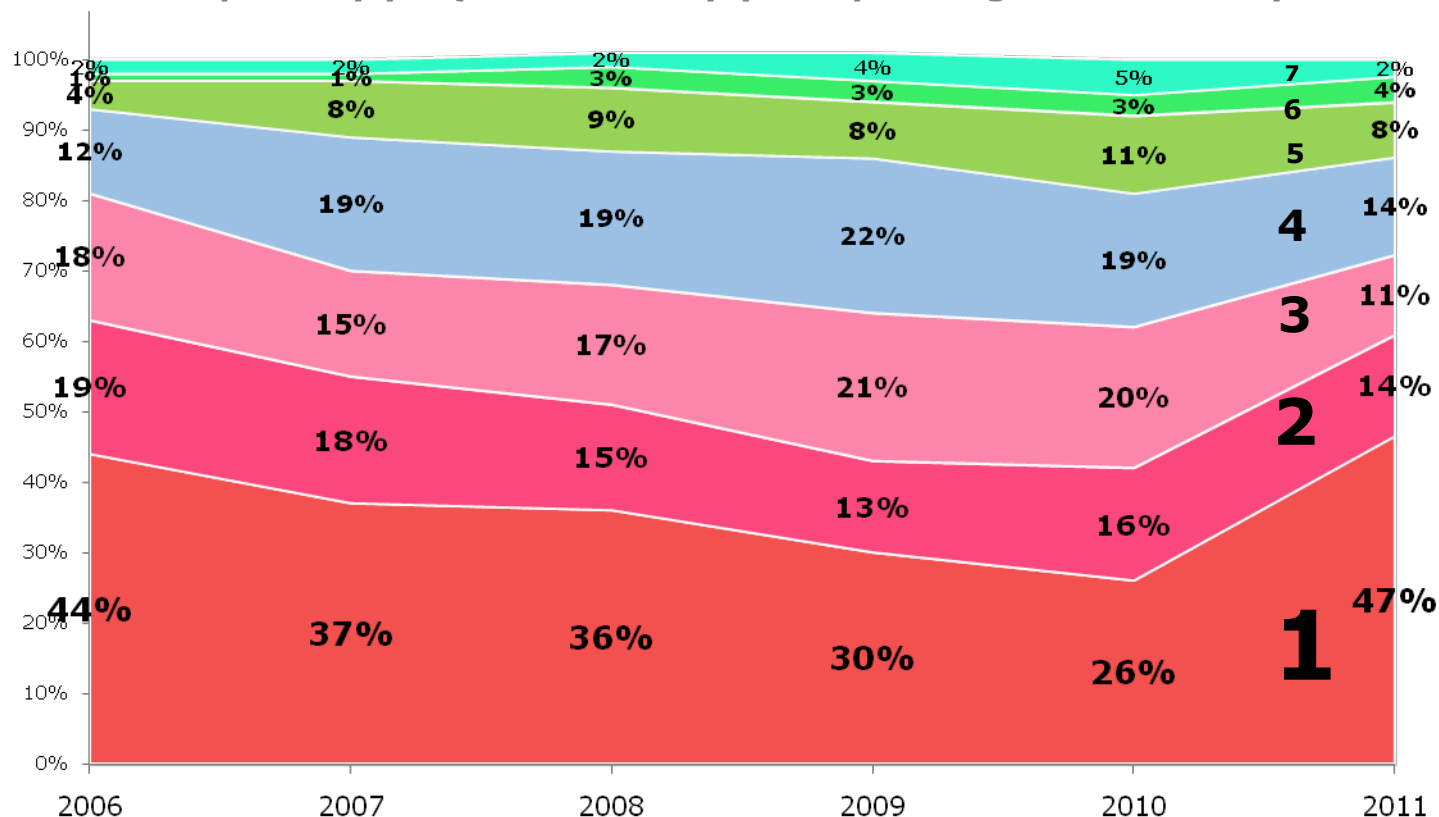
W porównaniu do poprzedniego roku Polacy w większym stopniu postrzegają Białoruś jako państwo posiadające własny rząd i prezydenta, ale całkowicie zależne od Rosji (45% obecnie, w porównaniu do 39% w roku 2010) – co oznacza powrót do stanu z roku 2009. Równocześnie Polacy w mniejszym stopniu wyrażają przekonanie, że Białoruś to niepodległe państwo – tym samym wracając na poziom z lat 2007 - 2009.

Ustrój Białorusi (2)

Proszę powiedzieć na ile zdaniem Pana(i) Białoruś jest rządzona demokratycznie. Proszę skorzystać ze skali od 1 (zdecydowanie nie jest rządzona demokratycznie) do 7 (zdecydowanie jest rządzona demokratycznie)

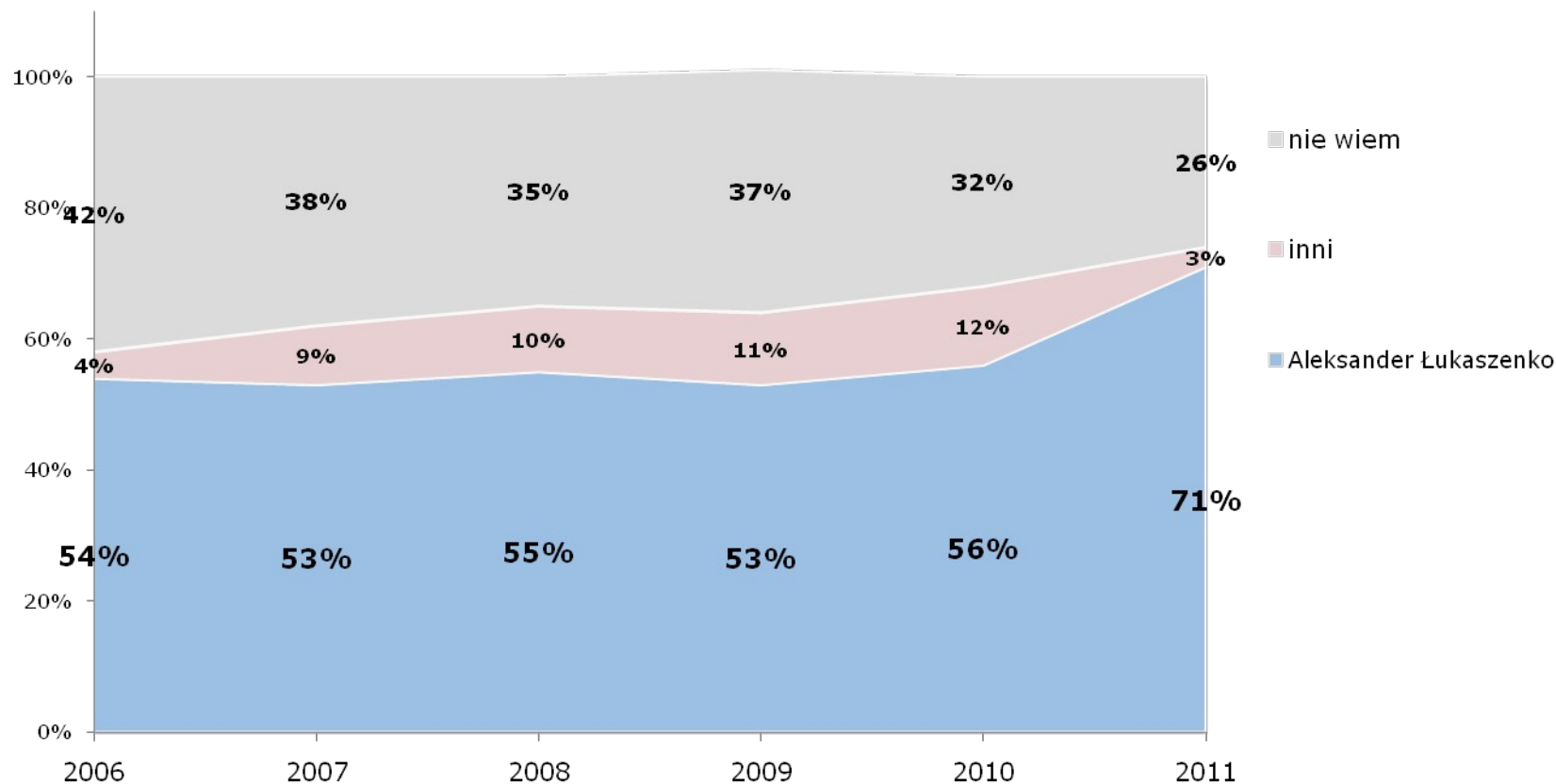
Respondentów poproszono o ocenę na siedmiostopniowej skali poziomu demokracji na Białorusi. Pośród tych, którzy potrafili wykonać to zadanie, aż 61% uznało że jest on bardzo niski (odpowiedzi 1 i 2). W porównaniu do wyników z 2010 oznacza to wzrost o 19 punktów procentowych – do poziomu z początku pomiaru. Wygląda na to, że ostatnie wydarzenia na Białorusi przełożyły się na bardzo krytyczne postrzeżenie demokratyczności rządów na Białorusi.

7 - zdecydowanie jest rządzona demokratycznie

1 - zdecydowanie nie jest rządzona demokratycznie

Kto aktualnie jest prezydentem Białorusi?

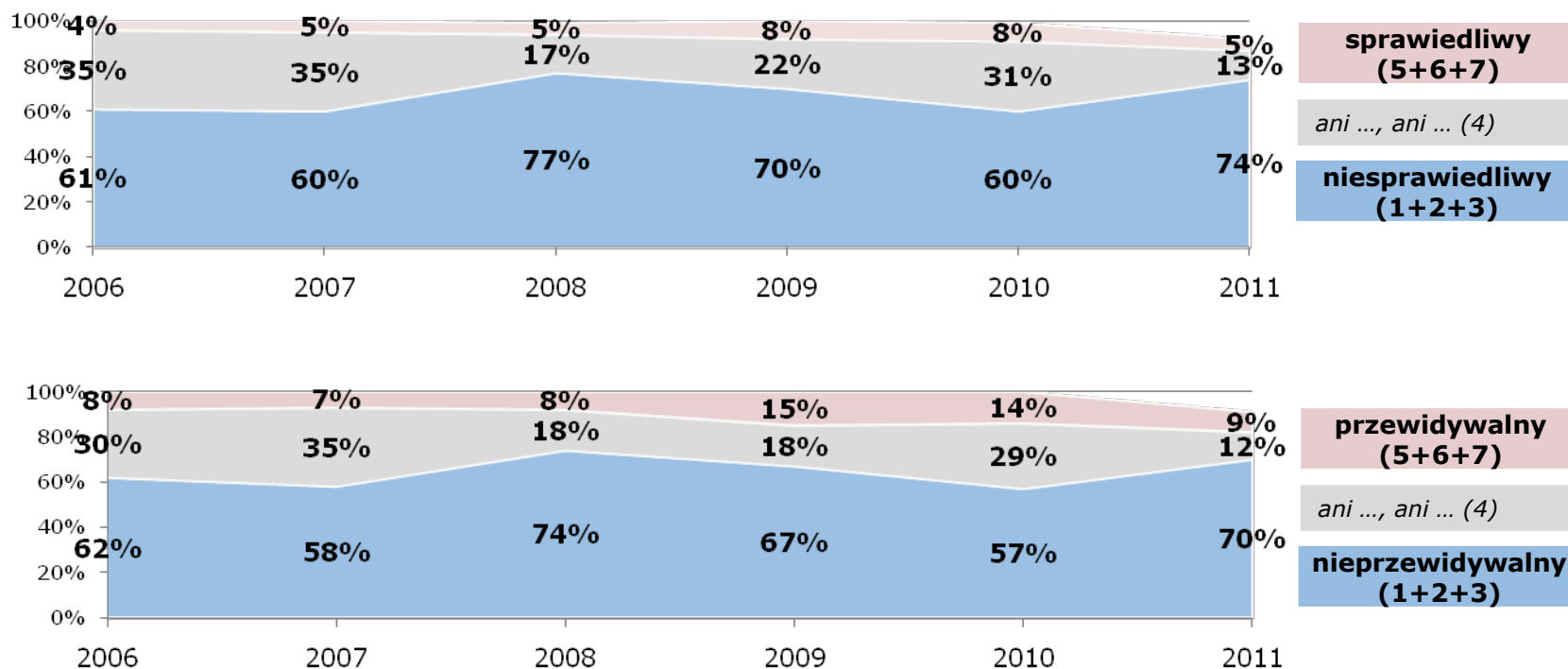

W porównaniu do poprzednich pomiarów wiedza Polaków na temat osoby pełniącej funkcję prezydenta Białorusi zmieniła się znacząco - w marcu 2011 aż 71% naszych rodaków prawidłowo wskazało nazwisko sprawującego urząd prezydenta Białorusi.

Jakim człowiekiem jest Aleksander Łukaszenko? Proszę skorzystać ze skali od 1 do 7.

Polacy, którzy kojarzą Aleksandra Łukaszenkę (wskazali go jako prezydenta Białorusi) mają o nim zdecydowanie złą opinię. W porównaniu do wyników z 2010 roku obecnie obserwujemy znaczący (średnio o ponad 10 punktów procentowych) wzrost deklaracji negatywnych, kosztem spadku ocen ambiwalentnych.

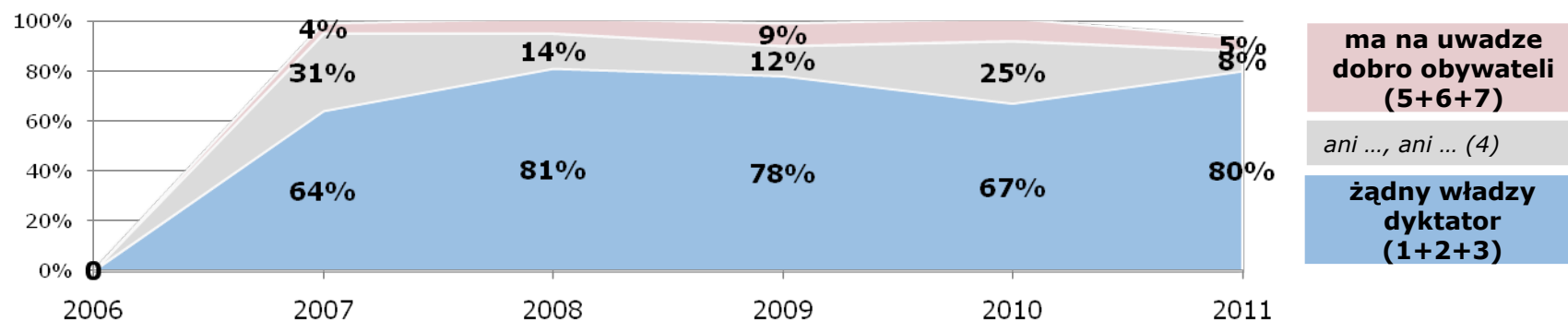
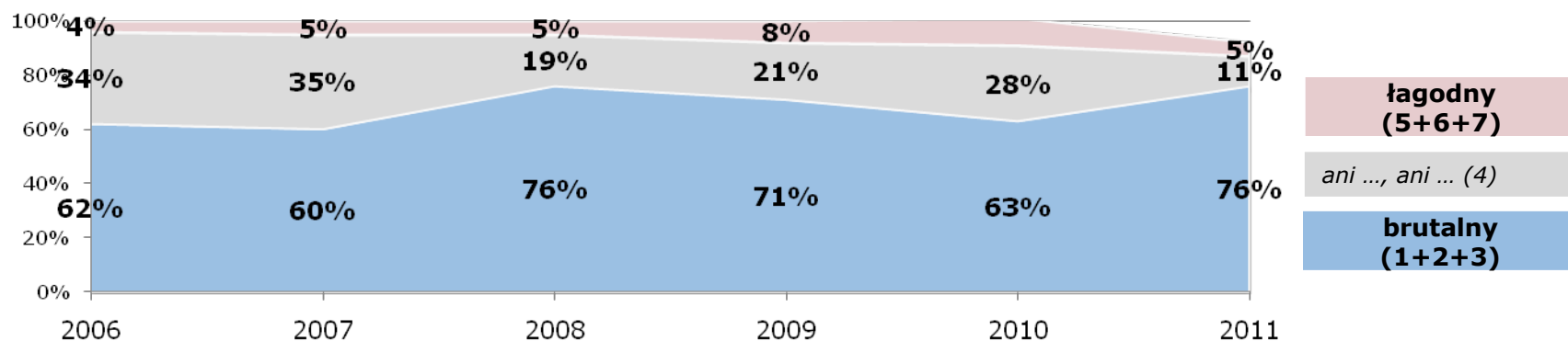
Zatem jaki jest Łukaszenko w oczach Polaków? – **niesprawiedliwy oraz nieprzewidywalny ...**

Wizerunek Aleksandra Łukaszenki (2)

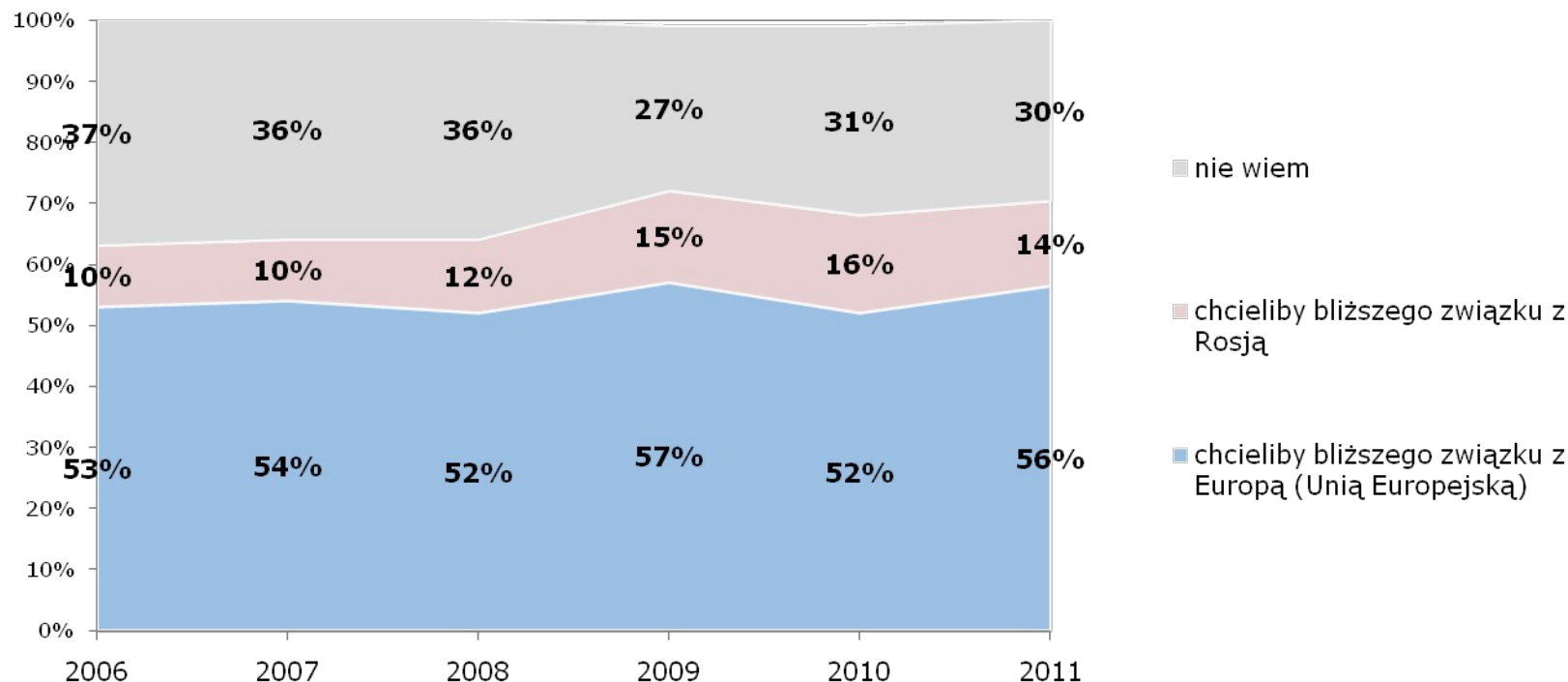
Jakim człowiekiem jest Aleksander Łukaszenko? Proszę skorzystać ze skali od 1 do 7.

... Zatem jaki jest Łukaszenko w oczach Polaków? – **brutalny oraz zdecydowany aby rządzić (żądny władzy dyktator)** ...

Dążenia Białorusinów

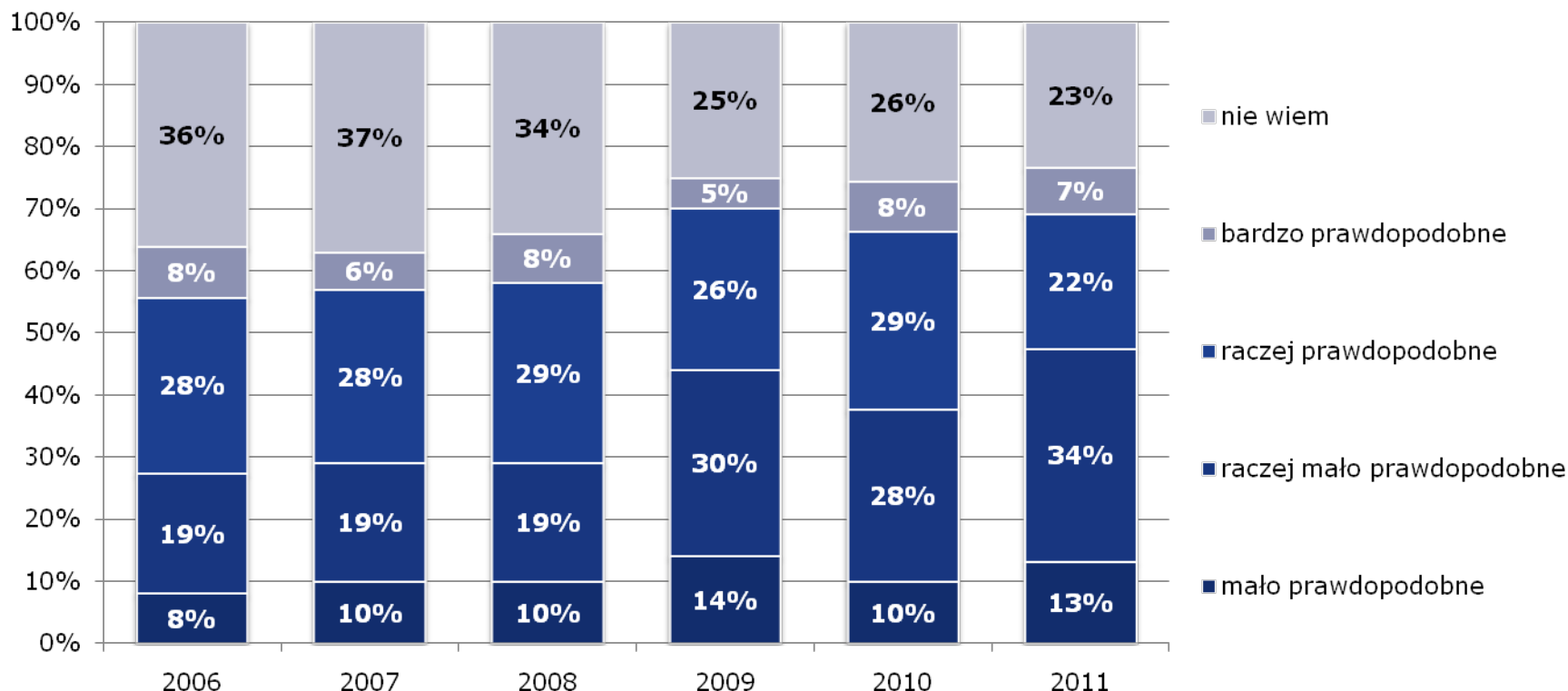
Jak Pan(i) myśli o dążeniach Białorusinów, to jest to kraj, którego mieszkańcy ...?

W tym pytaniu respondenci mieli za zadanie wczuć się w punkt widzenia zwykłych Białorusinów. Wciąż ponad połowa Polaków (w tym roku o 4 punkty procentowe więcej niż w 2010) przypisuje Białorusinom dążenie do bliższych związków z UE, a na stabilnym poziomie utrzymuje się odsetek Polaków uważających, że Białorusini chcieliby bliższego związku z Rosją.

Przyszłość Białorusi

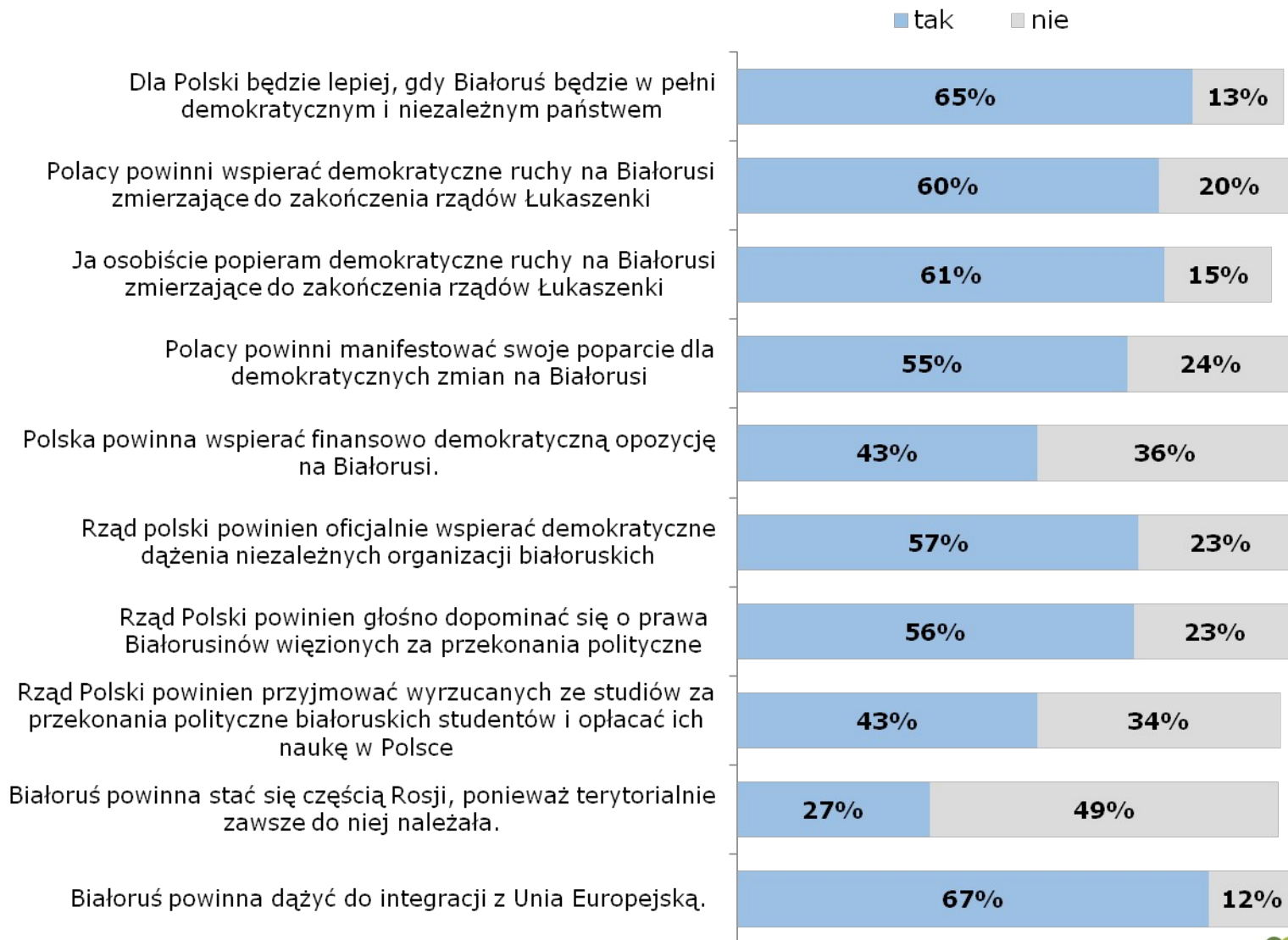
Jak Pan(i) ocenia możliwość zmian na Białorusi? Czy zdaniem Pan(i) prawdopodobne jest, że w ciągu najbliższych 5 lat na Białorusi nastąpią demokratyczne zmiany?

W porównaniu do poprzedniego roku rośnie odsetek pesymistycznie oceniających możliwości demokratycznych zmian na Białorusi, zaś odsetek optymistów spada (o 8 punktów procentowych). W 2011 roku odnotowujemy najwyższy w porównaniu do poprzednich lat/pomiarów odsetek Polaków pesymistycznie postrzegających perspektywę najbliższych 5 lat dla demokratycznych zmian na Białorusi.

Podstawa: reprezentatywna, losowa, próba Polaków w wieku 15 – 75, 2006; N = 1003, 2007; N = 1004, 2008; N = 1007, 2009; N = 1001, 2010; N = 1013, 2011; N = 1001

Proszę powiedzieć na ile zgadza się Pan(i) z każdym ze stwierdzeń

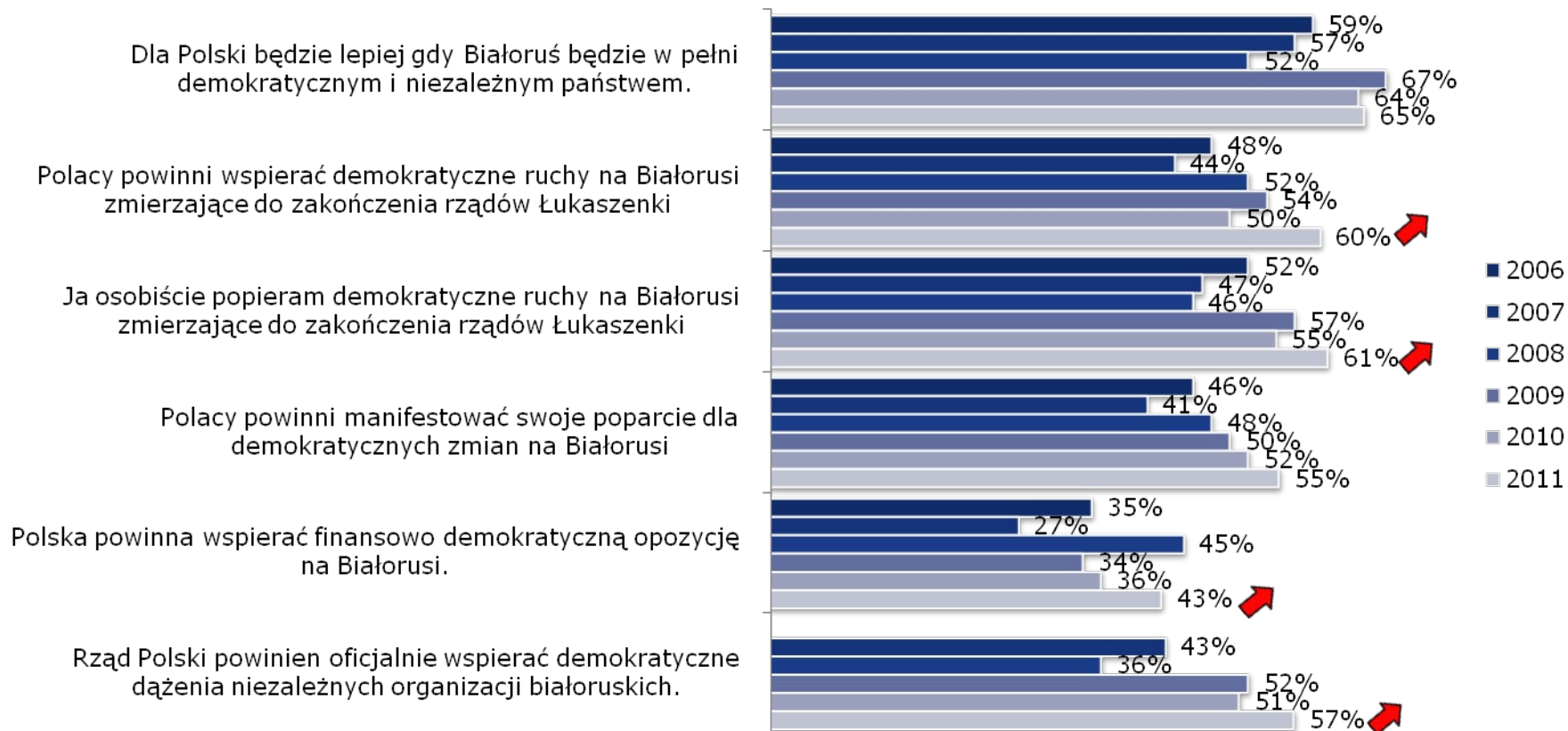
Podobnie jak w poprzednich latach nie zmienia się nastawienie Polaków wobec wizji Białorusi jako państwa demokratycznego i jego miejsca w Europie. W postawach Polaków dostrzegamy swoistą pasywność, polegającą na odrzucaniu działań wymagających zaangażowania środków finansowych państwa - takich jak wsparcie finansowe, czy zaopiekowanie się wyrzuconymi za przekonania polityczne studentami białoruskich uczelni poprzez sfinansowanie im pobytu i studiów na terenie RP, a odwołującą się do wyrażania deklaracji poparcia dla aspiracji proeuropejskich i działań antyreżimowych Białorusinów.

Dlatego też Polacy, pomni na własną historię, popierają dążenia Białorusi do integracji z UE; wyrażają opinię o korzystnym dla Polski udemokratycznieniu się Białorusi; popierają demokratyczne ruchy na Białorusi zmierzające do zakończenia rządów Łukaszenki; oczekują od rządu polskiego oficjalnych działań wspierających demokratyczne dążenia Białorusinów oraz zwracania uwagi na problem więzionych za przekonania polityczne obywateli Białorusi.

Kolejny slajd prezentuje zmiany w stosunku Polaków do sytuacji na Białorusi na przestrzeni ostatnich lat → ...

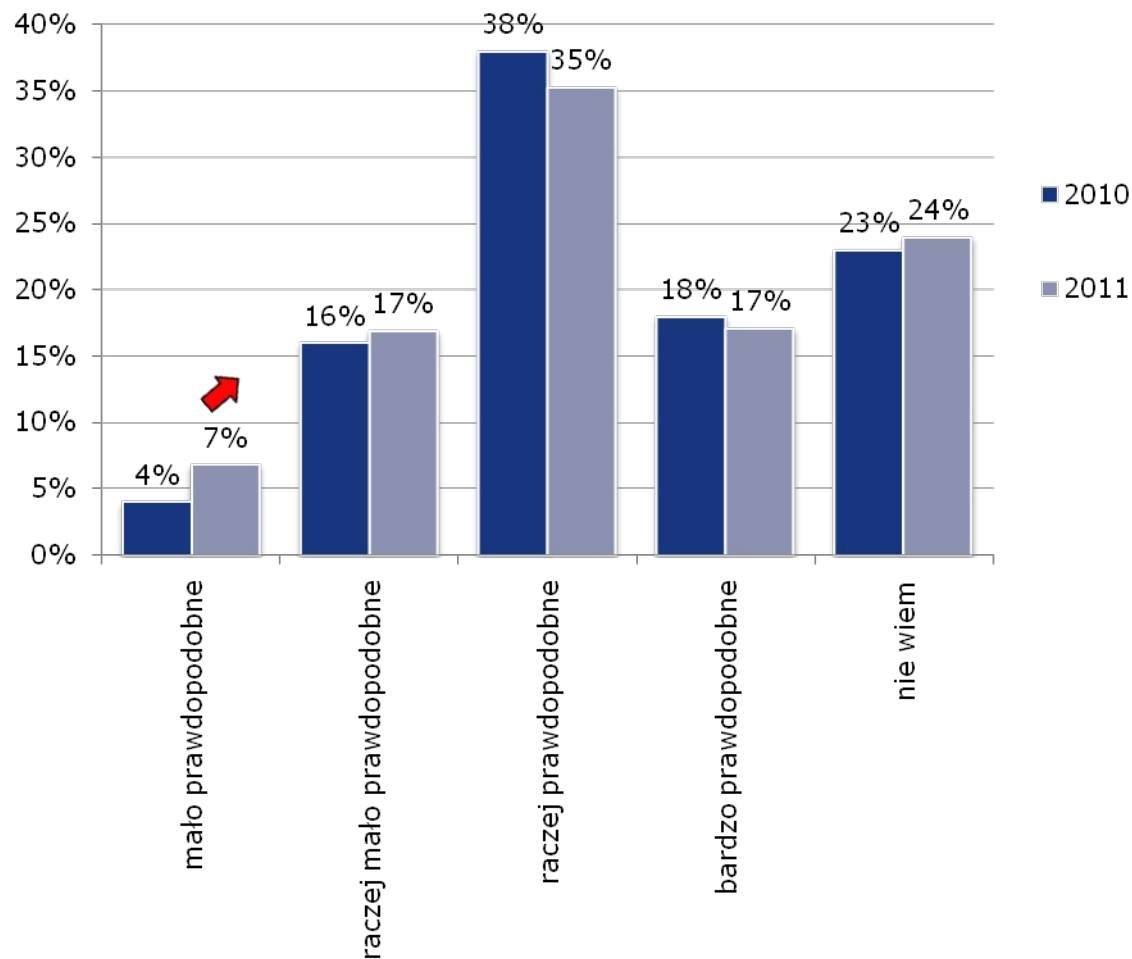
Proszę powiedzieć na ile zgadza się Pan(i) z każdym ze stwierdzeń

W porównaniu do poprzedniego roku wzrosło deklarowane poparcie dla demokratycznych ruchów na Białorusi zmierzających do zakończenia rządów Łukaszenki. Ponadto, co ważne, wzrosła akceptacja dla finansowego zaangażowania się Polski w sprawy demokratyzacji Białorusi. Wzrosło również poparcie dla aktywności rządu polskiego ukierunkowanej na wspieranie niezależnych organizacji białoruskich.

Czy zaangażowanie Polski w sprawy Białorusi może mieć negatywny wpływ na relacje Polski z Rosją? Proszę powiedzieć, czy jest to ...?

W porównaniu z poprzednim rokiem nieznacznie spadł odsetek Polaków wyrażających opinię, że zaangażowanie Polski w sprawy Białorusi może przełożyć się na negatywne relacje z Rosją (52%, przy 56% w 2010). Wzrósł natomiast odsetek Polaków nie dostrzegających takiego związku – aczkolwiek wciąż nie jest to duża grupa.

Podsumowanie (1)

SPONTANICZNE SKOJARZENIA Z BIAŁORUSIĄ ...

- Osoby mające większą wiedzę na temat Białorusi (rozpoznające ostatnie wydarzenia na Białorusi związane z pacyfikacją społecznych protestów po wyborach prezydenckich) najczęściej generują negatywne skojarzenia odwołujące się do osoby Łukaszenki, a dalej do warunków panujących na Białorusi → dyktatura/reżim; bieda; demonstracje/zamieszki; przemoc/terror; łamanie praw obywatelskich. Z drugiej strony osoby nie śledzące tak uważnie sytuacji na Białorusi w pierwszej kolejności odwołują się do skojarzeń neutralnych związanych z położeniem geograficznym (państwo; państwo na wschodzie) lub w ogóle nie mają żadnych skojarzeń.

BIAŁORUŚ NA TLE WAŻNYCH WYDARZEŃ NA ŚWIECIE ...

- 57% Polaków deklaruje znajomość wydarzeń na Białorusi związanych ze stłumieniem protestów po ostatnich wyborach prezydenckich. W porównaniu do innych wydarzeń rozgrywających się w ostatnim czasie na świecie jest to dobry wynik, świadczący o dużym szumie wokół tego problemu w polskich mediach, a przez to o dotarciu informacji do szerokiego grona odbiorców.

SANKCJE WOBEC BIAŁORUSI ...

- 53% Polaków, to zwolennicy sankcji nałożonych przez Unię Europejską na władze Białorusi, przy czym prawie połowa spośród nich chciałoby rozszerzenia dotychczasowych sankcji o ekonomiczne.

USTRÓJ BIAŁORUSI ...

- W porównaniu do poprzedniego roku Polacy w większym stopniu postrzegają Białoruś jako państwo posiadające własny rząd i prezydenta, ale całkowicie zależne od Rosji, zmalał natomiast odsetek tych, którzy traktują je jako niepodległe państwo. W 2011 roku aż o 19 punktów procentowych (do poziomu 61%) wzrósł odsetek Polaków postrzegających Białoruś jako kraj który nie jest rządzony demokratycznie → tym samym tendencja łagodzenia negatywnego wizerunku Białorusi została zatrzymana.

ALEKSANDER ŁUKASZENKA ...

- w porównaniu do poprzednich lat znacząco wzrosła wiedza Polaków na temat osoby pełniącej funkcję prezydenta Białorusi → w 2011 roku 71% Polaków prawidłowo wskazało Aleksandra Łukaszenkę. Jednocześnie wzrósł negatywny wizerunek Łukaszenki, który od 2 lat stopniowo łagodniał. Jaki jest Łukaszenka? 74% Polaków postrzega go jako osobę niesprawiedliwą, 70% jako osobę nieprzewidywalną, dla 76% jest to człowiek brutalny, a 80% postrzega go jako żądnego władzy dyktatora.

DAŻENIA/ PRZYSZŁOŚĆ BIAŁORUSINÓW

...

- Przekonanie Polaków o chęci zbliżenia się Białorusi z Unią Europejską wzrosło w porównaniu do poprzedniego roku (do poziomu z 2009 roku), przy czym odsetek Polaków wyrażających opinię o dążeniu do pogłębienia związków Białorusi z Rosją znacząco nie zmienił się. Jednocześnie w porównaniu do ostatniego pomiaru urósł odsetek Polaków pesymistycznie oceniających szansę Białorusi na demokratyczne zmiany w ciągu najbliższych 5 lat → wzrost o 9 punktów procentowych.

POSTAWY POLAKÓW ...

- Polacy charakteryzują się wciąż pasywną postawą wobec Białorusi jako państwa i jego miejsca w Europie. Pasywność ta polega na braku znaczącego (choć i tak wzrosło w porównaniu do poprzedniego roku) poparcia dla działań wymagających od państwa polskiego zaangażowania finansowego. Natomiast na poziomie „wishful thinking” Polacy jak najbardziej życzą Białorusinom demokracji bez Łukaszenki i oczekują od polskiego rządu wspierania demokratycznych ruchów na Białorusi oraz głośnego zabierania głosu na forach europejskich na temat braku przestrzegania praw obywatelskich na Białorusi.